

DE CONSTITUTIONNEEL.

NIEUWE 'S GRAVENHAAGSCHE COURANT.

No. 41.

Vrijdag 16 November.

1855.

Uitgever: C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Hoofd-Correspondenten: M. Schooneveld & Zoon, te Amsterdam.

Brieven franco aan het Bureau: Jan-Hendrikstraat, No. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

Abonnementsprijs voor 3/m. f 4.50; franco per post f 5.50.

Advertentiën van 1—6 regels f 1. Voor elke regel meer 15 cents; behalve 35 cents zegelgeld. Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegelgeld daaronder begrepen.

Bij de bestaande duurte van levensmiddelen hoort men gewagen van velerlei maatregelen, die de Regering het doen dalen der prijzen zou moeten bezigen. Onder hebben wij hooren noemen: het opkopen van groote hoeveelheden granen, door in consumtie gebragt te worden, alsdan in zonden zijn den prijs van het brood te doen dalen.

Het is niet de eerste keer, dat soortgelijke maatregel wordt voorgesteld als een afdoend hulpmiddel tegen de duurte van voorraad of tegen duurte van prijs. Men heeft het niet alleen ook elders voorgesteld, maar zelfs beproefd; en het gevolg daarvan is geweest, dat de wetenschap en de ervaring, beiden, het doellooze en meestal ook het schadelijke van den maatregel hebben aan het licht gebragt.

In een tijd als de onze, waarin het niet te ontkennen valt, dat de omstandigheden drukkend zijn voor de arbeidende en midden-klassen, en waarin dus ook gemakkelijk denkbeelden ingang vinden, die de rigting hebben, om het gebrek of de duurte het liefst toe te schrijven aan het verzuimen van maatregelen van de Regering: achten wij het niet zonder nut, dat punt meer bepaald te bespreken.

Wat zou, theoretisch, het gevolg zijn van maatregelen, als welke wij bedoelen?

Vooreerst kunnen de inlichtingen, volgens welke de Regering besluiten zou om de aankopen te doen, nooit eene mate van zekerheid erlangen. Want zelfs geen Burgemeester van een dorp zou naauwkeurig kunnen opgeven hoeveel granen zijne gemeente jaar voor jaar opbrengt. Men vrage slechts een zeker getal boeren naar de opbrengst hunner oogsten over zeven of acht achtereenvolgende jaren, en de antwoorden zullen steeds, dank zij verschillende nevenbedoelingen, de waarheid der uitkomst onzeker doen zijn. En hoe zou nu een Minister voor een geheel land de behoefte kunnen berekenen, op grond van inlichtingen, die uit de meest onzekere bronnen geput zijn?

In de tweede plaats weet het publiek niet, hoe onzeker de statistiek, uit den aard der zaak, nog is; en wanneer het de Regering ziet maatregelen nemen tot het bijeenamelen van groote hoeveelheden graan, is het reeds vooraf overtuigd van de ongenoegzaamheid van den oogst. Dientengevolge breidt de ongerustheid zich uit; ieder, die op de lands-weldadigheid niet rekenen kan, maakt zijn eigen voorraad gereed en de aanvraag rijst van zelf bij elken marktdag. Van den anderen kant krimpen de boeren, de molenaars en graankoopers, deelde in de algemeene vrees en beducht dat zij hunne gewone kalanten, kooplieden en bakkers niet zullen kunnen voorzien, hunne verkoopen in, zoodat het aanbod zich op hetzelfde oogenblik inkrimpt, dat de aanvraag grooter wordt, waaruit dan weder eene snelle rijzing der prijzen geboren wordt.

In de derde plaats, eindelijk, heeft de tusschenkomst der Regering, in den aankoop van granen, onvermijdelijk het gevolg, dat de operatiën van den vrijen handel belemmerd worden; want geen handelaar, die in zijne zaken de voorzigtigheid raadpleegt, zou de concurrentie durven trotseren van bewindslieden, die voor hunne eigene rekening en voor hunne eigene risico niet handelen; die derhalve op geenerlei winst rekening maken, en zelfs, in vele gevallen, tegen lager prijs verkoopen, dan waartegen is ingekocht. De handel wordt dus gestremd; en de voorraad zal, als een natuurlijk gevolg, beperkt blijven tot die hoeveelheden, welke de Regering heeft kunnen magtig worden; maar die altijd verre zijn beneden die omloop van granen, welke bij vrijen handel en gelijke concurrentie zou ontstaan.

De ondervinding heeft, hetgeen wij hier zeggen, steeds gestaafd. Frankrijk is een der landen, waar men gemeend heeft, dat, in tijden als de tegenwoordige, de Regering moest zorgen, door het opkopen van granen, de prijzen tot daling te brengen. In 1789 deed Necker buiten 's lands een millioen vier maal honderd duizend quintalen koren opkopen; vervolgens kon-

digde hij aan, dat er reeds 800,000 waren aangekomen, en rekende er op, dat door dit bericht de prijs der granen dalen zou. De prijs steeg daarentegen onmiddellijk, ofschoon geloofwaardige schrijvers bewezen, dat de oogst door het geheele land geweest was, en dat, zonder den aankoop van granen, de prijzen niet zouden gestegen zijn.

Hetzelfde zag men in 1811 gebeuren. Na de aanzienlijke aankopen, die de Keizer deed bewerkstelligen, rees de zak meel van 70 tot 80 francs; ofschoon de Regering, om die rijzing tegen te gaan, zelve duizende zakken meel tegen 73 francs aan de markt bragt: een maatregel, die geen ander gevolg had, dan toen hij bekend werd, de paniek te vermeerderen. Weldra rees de prijs van den zak meel tot 84 francs, daarna tot 90, eindelijk tot 100 francs; en op 14 April 1812 kostte de zak meel 145 francs.

In 1817 werden dezelfde gevolgen van denzelfden staatshuishoudkundigen misgreep ondervonden. De regering besteedde 70 millioenen francs voor den aankoop van 1,460,000 hectoliters graan, hetgeen nagenoeg was tot den prijs van 50 francs per hectoliter. Ruim een derde dier hoeveelheid was in Frankrijk opgekocht, zoodat de voorraad over het geheele land met nog geen millioen hectoliters was vermeerderd. Nadat de granen toen evenzeer aanmerkelijk rezen, moest de Minister van Binnenlandsche Zaken, in een rapport van 24 December 1817, eindelijk erkennen: *«dat de handel, en de vrije en onafhankelijke handel alleen, de noodige hulpsbronnen voor de volksvoeding kan open houden en mild doen vloeijen.»*

Men mag uit deze sprekende voorbeelden veilig de conclusie trekken, dat de Regering niet beter kan doen, dan zich zorgvuldig te onthouden van elke tusschenkomst met betrekking tot den handel. Al wat zij doen kan en doen moet, is den handel den weg vrij en gemakkelijk te maken, den aanvoer aan te moedigen, door handel en scheepvaart van zoovele lasten immer mogelijk te ontheffen. Dan zal de vrije en onafhankelijke handel wegen zoeken en vinden, langs welke, bij het uitzigt op eigen voordeel, zal voorzien worden in de behoefte; terwijl het die vrije concurrentie voornamelijk is, welke, onder gegeven omstandigheden, den prijs der levensmiddelen kan doen dalen.

Buitenland.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

De eerste Duitsch-Engelsche regementen zijn te Konstantinopel aangekomen, na een moeilijken overtocht, waarin zij een majoor en verscheidene officieren verloren.

Drie nieuwe regementen Turksche kozakken, worden in Azie georganiseerd.

Perzie zal uitgenoodigd worden om doortogt te verleenen voor de Engelsch-Indische troepen naar Aziatisch-Turkije.

TURKIJE.

Te Weenen zijn berichten ontvangen uit Konstantinopel van den 5 dezer. Er was een verbod uitgevaardigd tot uitvoer van granen uit alle havens in het Ottomanische rijk, en daarentegen de invoer vrij verklaard.

Een gedeelte der Fransche vloot is te Beijcos aangekomen. Het ontwerp tot graving van het kanaal van Kustendje is goedgekeurd.

Een door den officiëlen Franschen *Moniteur* medegedeeld schrijven uit Konstantinopel, van den 1sten dezer, zegt: *«In vele oorden van Turkije werden de lijken van christenen tot nog toe met vernederende formaliteiten ter aarde besteld. Zoo werd, bijv., door sommige regters en priesters de overlegging geëischt van eene schriftelijke vergunning tot het begraven. Hier en daar werden in die vergunning smadelijke uitdrukkingen gebezigd, zoo als men nooit van menschen behoorde te gebruiken; thans heeft de Porte de gouverneurs van de provincien gelast, het begraven van de lijken harer christen onderdanen niet langer op eenigerhande wijze te laten belemmeren, en in geene openbare akten vernederende uitdrukkingen van de afgestorvenen te laten*

bezigen. Deze door de Porte uit eigen beweging genomen maatregel verdient voorzeker toejuiching.»

OOSTENRIJK.

Het regerings-blad deelt den tekst mede van het concordaat met Rome.

RUSLAND.

De Keizer heeft Nicolaïeff den 7den dezer verlaten, om zich naar de Krim te begeven, om in persoon het leger, onder bevel van prins Gortschakoff, dank te zeggen.

Z. M. heeft deze dappere troepen in den besten staat gevonden.

Den 12 is de Keizer weder op reis gegaan, om over Moskou naar de hoofdstad terug te komen.

Tot op den avond van den 12den had de vijand niets nieuws ondernomen.

GROOT-BRITTANJE.

Den 13den dezer behelsde de *London Gazette* het besluit, houdende de benoeming van den generaal Codrington tot opperbevelhebber van het Engelsche leger in de Krim.

FRANKRIJK.

De Keizer heeft het verslag ontvangen van de commissie tot onderzoek naar de middelen om ongelukken langs spoorwegen te voorkomen. Na langdurige beraadslagingen werd daarop besloten tot de onmiddellijke toepassing van nieuwe maatregelen van voorzorg, waarvan de ondervinding de noodzakelijkheid heeft geleerd; o. a. is het gebruik verplichtend gemaakt van ontploffende signalen; voorts is de verbetering bevolen van de werktuigen om de treinen, des noodig, dadelijk te doen stilstaan, alsmede eene strenge herziening van de reglementen op de verschillende diensten.

— De Keizer zal bij het sluiten der tentopstelling alleen de ridderkruizen en de groote medailles uitreiken. De overige belooningen zullen door de commissie de volgende dagen worden uitgereikt.

— De Fransche *Moniteur* behelst een artikel over de zoogenaamde drijvende batterijen, die bij het bombardement van Kinburn voor het eerst en met goed gevolg aangewend zijn. Volgens het officiële blad had Keizer Napoleon reeds dadelijk begrepen, dat de gewone oorlogsschepen der geallieerden tegen de steenen vestingwerken der Russen weinig vermogten, en dat in eenen strijd tusschen beide de kans al te ongelijk en te ongunstig voor de eerstgemelde zou zijn; om nu de kans gelijk te maken, heeft de Keizer die nieuwe oorlogstuigen uitgedacht en onder zijne leiding doen vervaardigen.

Wat met de drijvende batterijen kan worden uitgerigt, moet de toekomst leeren, zegt de *Moniteur*; maar derzelver vervaardiging is niet mogelijk dan in een land, alwaar de werktuigkunde en de geheele nijverheid ver gevorderd zijn, en zal alzoo nog langen tijd niet door Rusland nagevolgd kunnen worden, wanneer het zich niet van de hulpmiddelen van andere landen kan bedienen.

SPANJE.

Dank zij de krachtige maatregelen, welke de regering heeft genomen, zijn de onlusten te Saragossa gestild. De geruchten nopens onlusten in andere provincien, zijn van grond ontbloot.

BELGIJE.

De senaat heeft met 44 stemmen tegen 1 den prins de Ligne op nieuw tot president gekozen. Het laat zich aanzien, dat ook de vertegenwoordigers den vorigen president en vice-president zullen herkiezen; men wacht in deze zitting eenige tegenkanting van de zijde der partij van het gevallen bewind; doch men meent, dat het tegenwoordig bestuur de overhand zal behouden.

— Sedert eenige dagen beginnen er aanmerkelijke aanvoeren van granen te Antwerpen aan te komen.

VEREENIGDE-STATEN.

De heer Cushing, minister van justitie, heeft eene nieuwe circulaire uitgevaardigd tegen het aanwerven op het grondgebied der Unie van manschappen voor eenige vreemde mogendheid; ook den consuls is dit op de stelligste wijze verboden.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 15 NOVEMBER.

In deze zitting zijn de algemeene beraadslagen geopend over de ontwerp-wet van de begrotingswetten voor den jaer 1856. Er waren geene sprekers ingeschreven.

De heer ELOUT vraagt het woord en meent bij deze algemeene beraadslaging een punt ter sprake te moeten brengen, dat reeds in de gewisselde stukken werd behandeld. Het betreft de verhouding van de Kamer tot de Regering en de uitgestrektheid der bemoeijingen van de Kamer, in verband met de regten en plichten der Kroon. Dat is een teeder, maar belangrijk vraagstuk. Op den voorgrond plaatst hij een hoofd-opmerking, dat n. l. Nederland is monarchaal, dat het een eenhoofdig bestuur en Oranje daar onafscheidelijk zijn, en dat de geschiedenis dit heeft bevestigd.

Intusschen was de monarchie hier steeds getemperd. Eerst sedert 1840 heeft eene meer persoonlijke Regering plaats gemaakt voor eene regering, door verantwoordelijke Ministers. Hunne mede-onderteekening onderwerpt de meeste daden en handelingen van het bestuur aan de beoordeeling der Kamers. Met schroomvalligheid moet van dat regt van beoordeeling een nauwgezest gebruik gemaakt worden, maar dat gebruik moet toch niet worden nagelaten. Zoo is het opperbestuur over onze buitenlandsche betrekkingen, het maken van oorlog en het sluiten van vrede, het oppergezag over leger en vloot, over koloniën, het beheer der geldmiddelen, de regeling van bezoldigingen, de instelling van ministeriële departementen wel aan het geëerbiedigd hoofd van den Staat opgedragen; maar een ander is toch onafscheidelijk van de wet of van eene begrooting.

Aan de monarchie zijn daarentegen nieuwe regten toegekend, zoo als dat tot ontbinding der Kamers. De Kroon heeft het regt van initiatief, heeft de leiding en uitvoering. Door die punten vast te houden, zal het ministerie kracht hebben en de monarchie behouden, maar om dat doel te bereiken, moet een ministerie ook als ministerie handelen, moet er gezamenlijk overleg plaats hebben, en moeten de maatregelen van algemeen bestuur de kenmerken dragen van eene vaste leiding, regtvaardig beheer en billijke en doeltreffende maatregelen nopens de wijze van uitvoering. Op die wijze zullen voor het Ministerie de middelen voorhanden zijn, om ieder te houden binnen zijn eigen kring. Het moet vooral geene krachten zoeken waarvan de geschiedenis de bedenkelijkheid doet kennen.

Bestaat er geen eigenlijk Ministerie, dan worden de krachten verbrokken; is het traag in het initiatief, dan wordt het door anderen genoodzaakt tot maatregelen te besluiten. Waar op impulsie der Kamers gehandeld wordt, strekt zich de magt van deze aan zelve verder uit. Waar wetten worden uitgevoerd zonder billijkheid en juistheid, gaat de noodzakelijke invloed verloren. Wanneer men bezoldigingen regelt zonder algemeenen maatregel, brengt dit bemoeijen tot weeg. Waar de instelling van departementen van algemeen bestuur tot niets leidt dan tot handhaving van het gebrekkig bestaande, wordt de uitvoering van het regt der Kamer om in meer bijzonderheden te treden, geregvaardigd.

Een Ministerie heeft vooral een punt te behartigen, dat rust en vertrouwen schenken zal. Het is de nauwgezette inachtneming van den godsdienstigen toestand, de godsdienstige behoeften, zoowel van het volk in het algemeen, gelijk het is zamengesteld uit verschillende gezindheden, als van elke gezindheid in het bijzonder en daar hij tevens te letten op de verhouding der gezindheden onderling. Het vorig bewind heeft gedwaald, door zich boven die verhouding te verheffen. Spr. hoort nu wel eens de wrae aan den dag leggen, dat het tegenwoordig bewind die behoefte en die verhouding niet diep genoeg peilt. Hij ontkent niet, dat hij die wrae enigzins deelt. Men moet niet uit het oog verliezen, dat de Nederlandsche natie is eene godsdienstige natie.

Bij de nieuwe wet op het onderwijs zal het moeten blyken, of de regering let op de vele en rijke zegeningen en op de werken Gods en of zij bij voortdoring de dienst van God als vreemd aan het staatsgebied zal beschouwen. De Nederlandsche natie is zamengesteld uit verschillende godsdienstige bestanddeelen, met gelijke regten en met verschillende behoeften. Eendragtige handeling in gewichtige staatsaangelegenheden, waar het onze vrijheid, onafhankelijkheid, de luister en den bloei van het land betreft, is mogelijk; maar op het godsdienstig gebied bestaat er verschil en verscheidenheid. Het is wenschelijk dat dit erkend worde, want anders bestaat er gebrekkige toekenning en onthouding van regt. Dan ontstaat er hetgeen Guizot reeds noemde: stoornis van orde. Die stoornis van orde kan hier een daar worden opgemerkt. Reeds vroeger werden enkele voorbeelden bijgebracht over de verhouding tusschen sommige gezindheden, maar ook tusschen de onderscheidene richting van dezelfde gezindheid. Bij voortdoring kan men zich h. v. beroepen op de aanhoudende uitsluiting van hen, die eene bepaalde leer zijn toegedaan, voor de betrekking van hoogleraar.

Eene toekenning van volkomen gelijkheid van regten, eene wijze, krachtige eerbiediging van godsdienstige regten en behoeften, zal ten gevolge hebben, dat gerustheid en vertrouwen ontstaat bij alle gezindheden, ook bij de talrijkste, het Protestantismus, de historische grondzuil van Nederland, onafscheidelijk verbonden aan Oranje. Het schonste Koninklijk prerogatief is te lezen in de herten van het volk. Hij hoopt, dat de raad en de daad van dit Ministerie zullen medewerken om aan de Regering die kracht te verzekeren.

De heer BOSSCHA acht zich verplicht bij deze algemeene

beraadslagen een enkel woord te zeggen over hetgeen reeds in de voorloopige verslagen werd opgemerkt; dat men meerdere bijzonderheden wenschte te vernemen nopens den gang van 's lands zaken, dan in de memorien van toelichting vervat was. De regering heeft hare begreemding daarover kenbaar gemaakt en gemeend, dat alle punten werden toegelicht, zoodat de vertegenwoordiging eigenlijk niets meer te vragen had.

Wel is waar schrijft de Grondwet voor, dat de Ministers tot het geven van inlichtingen aan de Kamers kunnen worden geroepen, maar wanneer men let op de verslagen van den landbouw, de statistieke opgaven nopens handel en scheepvaart, de geregelijke statistiek, het politie-wezen, enz., en wanneer men al de bijzonderheden nagaat, die bij de Staatsbegrooting worden gegeven, dan mag men wel de vraag doen, wat men nog meer verlangt, om het gehele raderwerk van den Staat te doorzien. Hij moet echter kennen, dat hij met dat antwoord weinig tevreden gesteld is.

Hij herinnert zich toch dat er bij de optreding van dit ministerie eene verklaring is uitgegaan nopens de handelingen van het vorig bewind en dat die verklaring met opzet werd openbaar gemaakt, daar de natie aanspraak had te weten wat zij van het nieuwe bewind had te verwachten. Hij meent dus te mogen vragen, welke vruchten er van die verklaring zijn waargenomen. Men heeft zekere achterhoudendheid meenen te bespeuren nopens maatregelen van algemeen bestuur, die tot ongerustheid en wantrouwen aanleiding gaven. Die achterhoudendheid werkt nadeelig.

Tot voorbeeld daarvan brengt hij bij eene zaak, die zoo-veel gerucht gemaakt en tot zooveel geschrijf geleid heeft, maar omtrent eene tijdige openbaarheid en openhartigheid daardoor zouden hebben gewerkt. Eerst nu is door vier Ministers eene breede ontwikkeling der zaak gegeven. Het komt hem voor, dat de goed- of afkeuring eener begrooting niet alleen eene kwestie van cijfers is, maar ook van vertrouwen, en dat vertrouwen kan alleen door meerdere openbaarheid van den gang van het bestuur worden verkregen.

Hij herinnert dat reeds in 1814 een Minister is optreden en een volledig overzicht van den toestand van het Rijk gegeven heeft. Dat voorbeeld werd echter niet verder gevolgd. Bij de menigvuldige werkzaamheden, die aan de Ministers zijn opgedragen, en hij het achterlijven van zoovele noodzakelijke wetten, verlangt hij niet dat dit voorbeeld op eene zoo uitgebreide schaal worde gevolgd, maar meent hij toch den wensch te moeten uiten, dat bij de Memorien van Toelichting der begrotingswetten, meer openhartigheid plaats vinde in de mededeeling van den gang van het bestuur.

De heer v. RAPPAZ zal in geene staatkundige bespiegelingen treden. Spreker zal de begrooting niet goed- of afkeuren om den persoon des Ministers, of om beweegredenen buiten de begrooting gelegen. Hij zal ook bij deze gelegenheid niet in te vele bijzonderheden treden; men doet dit te veel en daardoor heeft er te veel inmenging plaats met onderwerpen, die tot de bemoeijingen der Regering behoren. Dat is niet de roeping en overeenkomstig de waardigheid van dezen tak der Wetgevende magt. Want Spreker moet ook doen opmerken, dat de Kamer niet opperpagtig is, maar dat zij met de Regering medewerkt tot bevordering van het gemeen overleg.

Spr. zal thans niet terug komen op de wet tot afschaffing van den accijns op het gemaal. Hij is steeds gewoon het gevoelen der meerderheid te eerbiedigen. Zoo ook zijn er in 1848 wijzigingen in de Grondwet gebracht, vele waarvan hij bezwaar tegen heeft; maar desniettemin hoopt Spr. die getrouw na te leven, tot zoo lang zij niet wettig veranderd zijn. En zoo zal Spr. ook de beslissing nopens de afschaffing van den gemaal-accijns eerbiedigen, tot zoo lang die weder ingevoerd zal zijn.

En wat nu de begrooting zelve betreft, deze heeft op hem een pijnlijken, onaangenaamen indruk gemaakt, en heeft zijne bevreemding hoogelijk opgewekt. Spr. herinnert aan de geschiedenis van de laatste jaren, in zake van de finantien, en karakteriseert die als een wedren tot afschaffing van belastingen.

Spr. wenscht daaraan geen deel te nemen en wil liever de paarden in hunne vaart bezielden. Zijn hoofdbezwaar tegen de begrooting is: dat zij sluit met een nadeelig slot en dat is, naar sprekers inzien, niet overeenkomstig met de Grondwet. Zoo de begrooting blijft zoo als zij thans is voorgedragen, dan zal er in 1856 voor het eerst eene begrooting zijn, waarvan de uitgaven niet door de middelen gedekt worden. Zoo ver als de Regering thans is gegaan met het afschaffen van belastingen, is zelfs de oppositie in hare voorstellen niet gegaan; want deze heeft het evenwigt tusschen uitgaven en ontvangsten niet uit het oog verloren.

En bovendien: hoe heeft men nog de tegenwoordige ramming verkregen? Wat de uitgaven aangaat, de Reg. heeft vele nuttige en noodige uitgaven niet op de begrooting gebracht. Spr. viijst h. v. op de herstelling der landsgebouwen, die inslechten staat verkeeren; en eveneens is dit het geval met de gevangnissen. Waar blijft, vraagt Spr., de uitgave voor het kanaal van Assen naar Groningen? Waar blijft het millioen voor het Noord-Brabantsch uitwateringskanaal?

Verder vraagt spr., of er, met het oog op de tegenwoordige duurte der levensmiddelen, geene tegemoetkoming aan de Maatschappij van Weldadigheid zal vereischt worden, en of er in 1856 geene suppletore begrootingen zullen moeten aangeboden worden. Indien Spr. dit alles nagaat, dan geloof hij dat er voor 1856 een deficit is van 8 ton, en heeft hij de overtuiging, dat er in het volgende jaar meerdere uitgaven noodig zullen zijn.

Spr. bestrijdt voorts het door sommigen aangevoerde argument, om de repte der schatkistbiljetten, ten bedrage van f418,000, niet op de begrooting uit te trekken. De uitgave van die biljetten kan ieder oogenblik noodig zijn. Zoo ook bestrijdt Spr. het argument, om de f626,000 voor amortisatie van schuld, niet op de begrooting te plaatsen, want bij art. 9 der wet van 1841 is uitdrukkelijk bepaald,

dat er eene som voor amortisatie op de begrooting moet worden gebracht.

Wat deze beide punten betreft, vereenigt hij zich ten minste met het gevoelen van den Minister van Finantien; ofschoon hij bij zijn gevoelen blijft, dat, wat de berekening der som tot amortisatie betreft, de opgave, door de Regering gedaan, onjuist is.

Spreker trekt door een en ander bewezen te hebben dat het te verwachten is, dat het totaal der uitgaven grooter zal zijn, dan die nu geraamd zijn, en dat het te kort nog aanzienlijker zijn zal. En nu onderzoekt spreker, op welke wijze de middelen uitgetrokken zijn: 1°. door opdrijving van de ramming der opbrengst van de gewone middelen; 2°. door uit het fonds voor koopprizen van domeinen eene som van f934.362 af te zonderen; 3°. door de beschikking uit de koloniale geldmiddelen over eene som, die de gewone som voor het batig slot te boven gaat, tot het doen van uitgaven, ten behoeve van het moederland.

Bij de toelichting en ontwikkeling dezer stellingen, wijst Spr. er o. a. op, dat de middelen zonder aannemelijke redenen zijn opgevoerd; dat de afzondering van eene som uit het domeinfonds is eene beschikking over het kapitaal daarvan; en dat er veel te veel, ten koste van de Oost-Indische bezittingen op de begrooting wordt gebracht. Spr. treedt hierbij in een geschiedkundig overzicht der koloniale finantien, in verband tot die van het moederland. Het doet er naar zijne meening volstrekt niets toe of die meerdere som tot het herstel der Marine wordt aangewend.

Gaarne had hij gewenscht, dat onze finantien eenmaal geheel onafhankelijk van de geldmiddelen der overzeesche bezittingen gemaakt werden. Er is nimmer aan gedacht om O-Ind. geldmiddelen tot vermindering van belastingen aan te wenden; hij heeft ook nimmer gedacht, dat dit Ministerie, om eenige procenten te verminderen, het evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven in de waagschaal stellen zou. Zijn 's Konings ministers overtuigd van de noodzakelijkheid der aangevraagde uitgaven, welke overtuiging bij hem bestaat; weten zij dat er in het volgende jaar nog meer uitgaven zullen gevorderd worden, dan moeten zij ook den moed hebben de noodige middelen, voor te stellen en de noodige belastingen aan te vragen.

Wat hem betreft, hij zal niet aanzelen zijne stem aan de wet op de middelen te onthouden. En mogt hij daardoor het vertrouwen derzen van hen, die hem derwaarts hebben gezonden, dan zal hij zich gerust stellen met de overtuiging, dat hij niet heeft medegewerkt tot den ondergang van 's lands finantien.

De heer VAN GOLTSTEIN herinnert aan de rede van den heer Elout, waarbij deze had aangedrongen op handhaving van het monarchaal beginsel en hij bij de Regering achterlijkheid had opgemerkt, ten aanzien eener krachtige handhaving der regten van het oppergezag. Spr. moet erkennen dat hij daarin deelt en ook tot de overtuiging is gekomen, dat de Regering, zonder besef van hare gewichtige verplichtingen, te veel aan den leiband dezer Vergadering liep; en niettemin had de Regering in haar programma in der tijd verkondigd de handhaving van het monarchaal beginsel. Teregt heeft de heer Elout gewezen op hetgeen onze geschiedenis aantoonst. Ook hij werpt een blik op die geschiedenis, van het oogenblik, dat de stichter onzer onafhankelijkheid door het verraderlijk lood werd getroffen. Ook hij de verdere stadhouders herustte het oppergezag, en dat slechts geïnterrumped door gebeurtenissen, die den ondergang van den staat hebben ten gevolge gehad; maar bij het herstel onzer onafhankelijkheid is dat oppergezag ook hersteld.

Daarom werd dan ook in de Grondwet van 1814 bepaald, dat de souvereiniteit van het Huis van Oranje is en blijft gevestigd bij het regerend Stadhuis. Wanneer hij nu de houding der Regering nagaat, dan komt het hem voor, dat zij aan dat beginsel niet ten volle beantwoordt. Ook over een ander punt, door den heer Elout ten sprake gebracht, acht hij zich verplicht eenige woorden in 't midden te brengen. Er is door dat lid gesproken over de godsdienstige vrijheid.

Spr. herinnert, dat de Regering in eene oogenschijnlijk opgewonden stemming van het volk aan het bewind is gekomen. Zij heeft door de wet nopens de kerkgenootschappen de kalmte doen wederkeren; maar dan ook moet de Regering die wet uitvoeren. Een ander punt, waarover hij wenscht te spreken, betreft de wering der centralisatie, die in zoo vele organieke wetten is doorgedrongen en waaromtrent de Regering voor alsnog geene wijziging voorstelt. Centralisatie en staatkundige vrijheid sluiten elkander uit.

De ondergeschikte besturen moeten eene vrije werking hebben. Hij spreekt nu de provinciale en gemeentewetten, ten betooze, dat hier de centralisatie, de geest van oppermagt en betugeling door het opperbestuur, de vrijheid der provincien en gemeenten hebben belemmerd. Hij dringt mede aan op de wijziging van de kieswet, daarbij herhalende de bekende bezwaren van sommigen tegen die wet, vroeger en later ter sprake gebracht.

Hij vreest, dat men eindelijk tot het algemeen stemrecht zal komen, dat *el dorado*, dat sommigen zich daarvan voorstellen. — Hij moet alsnu in de tweede plaats stilstaan bij het finantiël gedeelte. Hoofdzakelijk refereert hij zich daaromtrent tot het aangevoerde door den heer van Rappard. Hij herhaalt echter wat hij reeds ten vorigen jaer heeft gezegd: dat namelijk de uitgaven steeds klimmende zijn, en daarentegen de middelen tot dekking niet genoegzaam zijn voorhanden. Dit oordeel nu moge niet aangenaam zijn; het moge teleurstellend zijn voor het Ministerie, dit te hooren van hen, die zij meenden met hen in vriendschap te verkeeren; maar de staatkundige vriendschapsband kan niet zoo ver gaan, om het onpartijdig oordeel te verzwijgen.

Die vriendschap bestaat in samenstemming van beginselen, in de erkenning, dat de staatkunde der Regering de ware is. Als dit verdwijnt, is de vriendschapsband verbroken. Spr. ontwikkelt vervolgens zijne stelling over de toeneming der uitgaven en de afnemende daarentegen der

Middelen, op dezelfde grond als hij dit ten vorigen jare heeft gedaan, en nu nog aangevuld met argumenten, aan tegenwoordige begroting ontleend en in vele opzichten overeenkomende met het gesprokene door den heer van Rappard.

Hij wijst daarbij de uitbreiding der uitgaven op de onderscheidene hoofdstukken aan. Die aanwas wordt dan ook door de Regering erkend en kan ook niet ontkend worden. Wel beweert men, dat al die uitgaven nuttig en noodzakelijk zijn. Hij erkent voor een groot gedeelte, dat er van noodzakelijke uitgaven bij deze begroting sprake is; maar aan den anderen kant kan hij volstrekt niet toegeven, dat alles wat als nuttig wordt aangemerkt, daarom nog noodzakelijk is.

Over het nut van sommige uitgaven kan inderdaad veel verschil van meening bestaan. Hij staat nu stil bij de stelling, dat de middelen wisselvallig zijn. Deze hangen voor een groot deel af van den koffijpluk en den koffijprijs. Als deze tegenvalt, hoe zal men dan kunnen rekenen op zulk eene ruime bijdrage uit de O. I. geldmiddelen? In plaats van zich los te maken van die wisselvallige opbrengst, heeft men die thans met 1 miljoen opgedreven. En wat is er nu van de raming der belastingen zelve?

In stede van de gemiddelde opbrengst der vijf laatste jaren tot grondslag te nemen, heeft men zich verlaten op de opbrengst van het vorig jaar, waarop eene vermeerdering van 2 miljoen aan indirecte belastingen zich heeft voorgedaan en daaronder successie-regt, dat meer heeft opgebracht. Maar dit alles, en vooral het laatste, is ook wisselvallig. Wat zal er gebeuren met de suppletore begrotingen, die men zeker weet, dat komen moeten? Hij beaamt mede de afzonding der 9 ton uit het domeinfonds, om zich te schikken naar het verlangen der vergadering ten aanzien der weglating van de verhooging der octanten.

De heer NOLTHENIUS zet op den voorgrond, dat meestal de nieuwe leden voorstanders van allerlei bezuinigings-vorstellingen zijn; hij schrijft dit toe aan de bezuinigings- en vereenvoudigings-manie van pikwe menschen. Hij heeft ook naar dure en goetkoopce Ministers hooren spreken, maar dat is ook betrekkelijk, en hij meent ook, dat het eindcijfer geen vaste maatstaf is voor zuinigheid der Ministers.

Men kan veel ongedaan laten en de opvolgende minister moet zooveel te meer uitgeven. Hij zal dus niet alleen op het eindcijfer atgaan, maar dit toch niet geheel ter zijde laten. Wat de begroting zelve betreft, zij beloopt 73 miljoen ongeveer; als men den rentelast er van aftrekt, dan is het resultaat, dat er 38½ mill. wordt gevorderd voor administratie en beheer, behalve 4 miljoen aan provinciale- en ruim 18 mill. aan gemeente-lasten.

Een en ander bedraagt derhalve te zamen f93,966,000. Wanneer hij dit in aanmerking neemt, dan is hij verbaasd en ziet hij te meer grond, om op bezuiniging te dringen. Men moet ook niet te veel op den tegenwoordigen gunstigen toestand der finantiën en op de Oost-Indische baten rekenen. Spr. meent ook, dat de vraag niet moet zijn: wat kunnen de ingezetenen dragen, maar wel, wat mag men in billijkheid van hen vergen. Spr. staat vervolgens stil bij de vraag: of de voorgestelde uitgaven in alle opzichten noodzakelijk zijn en of het eindcijfer der begroting in verhouding staat met de voorgedragene middelen.

Op dit punt komt spreker tot de slotsom, dat hij althans voor het vervolg bezuiniging aanbeveelt. — Wat nu bepaaldelijk ons defensie-zeven betreft, treedt Spr. in eene vergelijking met die der oorlogvoerende mogendheden. Zijne slotsom is, dat onze uitgaren daarvoor in vredetijd niet in verhouding staan tot de financiële krachten der natie, die 3 miljoen zielen telt.

De uitgaven voor oorlog en marine bedragen, na aftrek van den rentelast, bijna de helft van ons budget, terwijl de oorlogvoerende mogendheden niet in die verhouding voor oorlogskosten uitgeven; niettegenstaande zij in zulk een uitgebreiden oorlog gewikkeld zijn.

Maar zoo hij al meent, dat de uitgaven voor ons defensie-zeven te hoog zijn, dan acht hij zich daarom nog niet bevoegd om op ieder onderdeel voor te schrijven, hoeveel daarvoor besteed mag worden. Spr. verlangt bezuiniging vooral op improductieve uitgaven. Er is zijns inziens een weg van bezuiniging voor Nederland, maar dat kan niet op eens plaats hebben; er moet daarvoor veel voorbereid worden.

Zoolang het tegenwoordig provinciale stelsel blijft bestaan, zal er bij de departementen van Justitie en Binnenlandsche Zaken niet veel vereenvoudigd kunnen worden. Zoolang er geene andere iarrigting bij de militie en schutterij zal ingevoerd worden, kan er bij het Depart. van Oorlog geene groote bezuiniging worden aangebragt. Zoolang men in Nederland niet tot groote maatregelen zal overgaan, kan geene partiele bezuinigtog op dezen of genen post helpen.

Daarna heeft de heer Zylker het woord gevoerd tot verdediging van de tegenwoordige omstandigheden eene afstemming van de begroting of eene aftreding van het Ministerie onwenschelijk acht, behoudens zijn afkeurend oordeel oyer enkele hoofdstukken. Vervolgens heeft de heer Groen van Prinsterer eene zeer uitvoerige rede gehouden tot kenschetsing van 's lands toestand sedert de April-beweging en van de verhouding van het Ministerie tot de Kamer en de verschillende partijen.

Deze rede is door den Min. van Buitend. Zaken eyzenzer in het breede beantwoord, Z. Exc. eindigde met opwekking tot eendragt, in stede van opwekking van godsdienstige verdeeldheid en tweedragt in het Vaderland.

Morgen voortzetting der beraadslagingen.

Den 20sten dezer zal te Kopenhagen de conferentie een aanvang nemen, waarbij alle zeemogendheden zullen worden vertegenwoordigd, en waarin zal worden behandeld het vraagstuk nopens de heffing van den Sondtol, welke conferentie is uitgelokt door het weigeren van de Vereenigde Staten van N. Amerika, om in het vervolg dien tol te betalen. Naar wij van goederhand vernemen, zal ook Nederland bij die conferentie worden vertegenwoordigd, en is tot afgevaardigde daarbij benoemd de graaf van

Bylandt, Nederlandsch minister-resident te Stockholm. Genoemde gezant heeft verleden week eenige dagen in deze residentie vertoefd, waarna hij zich naar zijnen post heeft begeven.

Z. M. de Koning heeft gisteren ten 5½ ure in een bijzonder gehoor ontvangen Z. Exc. den burggraaf de Seisal, minister van Z. M. den Koning van Portugal bij het Nederlandsche Hof, ten einde Z. M. het officieel bericht over te brengen van de troonsbeklimming van zijn Souverein.

Het diner, dat gisteren door Z. Exc. den baron d'André, minister van Z. M. den Keizer der Franschen bij het Nederl. Hof, werd gegeven, werd onder anderen ook door den burggraaf de Seisal bijgewoond.

De gewone audientie van den Minister van Marine zal op Vrijdag aanstaande, den 16 dezer, niet plaats hebben.

Men verzekert ons, zegt de Emancipation, dat de Nederlandsche Regering het handels- en scheepvaartverdrag heeft opgezegd, dat zij in 1851 met België voor een tijdvak van vijf jaren had gesloten.

Wij hebben allen grond om te kunnen gelooven, dat dit bericht onjuist is.

De hoofdpunten der aangeboden wet op de Regterlijke organisatie komen hierop neder: Bij de Regterlijke organisatie wordt de Hooge Raad een opperste geregtschhof; de provinciale hoven worden behouden; het ontwerp zegt stellig, dat in elke provincie een hof zijn zal. Maar in het arrondissement, waar het hof is gevestigd, wordt de regtbank opgeheven, en aan het hof opgedragen de regtspraak in burgerlijken zaken in eerste aanleg.

De procureurs worden gehandhaafd in eerste aanleg: hooger beroep, revisie en requestricivil, maar niet in cassatie; de procureurs, meesters van de regten, kunnen pleiten; de kosten alleen van den procureur komen ten laste der verliezende partij, doch in cassatie die van den pleiter; in plaats van de procureurs komen bij den Hoogen Raad advocaten.

Kantonregters zullen regtspreken in eerste en laatste ressort tot f75. en behoudens hooger beroep, tot f300. De regtbanken in eerste en laatste ressort tot f600.

Cassatie van vonnissen van kantonregters en regtbanken in het laatste ressort gewezen, wordt alleen toegelaten ter vordering van het openbaar Ministerie, svaaraan de verliezende partij zich kan aansluiten. Zonder die aansluiting is de voorziening alleen in het belang der wet.

De hoete van cassatie verval.

Art. 160 al. 2, no 3, Burg. Regtsvordering wordt ingetrokken en bevolen, dat meer dan thans expedien bij de verdedigting ten principale te gelijk moeten worden voorgedragen.

De conclusien van het openbaar ministerie vervallen, behalve in cassatie.

Bij een dezer dagen genomen besluit is bepaald geworden, dat de fortificatie-opzigtters van de 3e klasse jaarlijks f80 meer tractement zullen bekomen; terwijl het getal der opzigtters van de 2e klasse met 2 vermeerderd en dat van de 3e met even zoo veel verminderd is. (Hh)

Naar men verneemt zal aapstaanden Zaterdag in eene plechtige algemeene vergadering van het Provinciaal Geregtschhof in Gelderland de installatie plaats hebben van den nieuw benoemden procureur-generaal, den heer Mr. F. S. Op ten Noort, die morgen, even als de nieuw benoemde procureur-generaal bij het Prov. Geregtschhof in Zuidholland, de heer Mr. van Galen, de gevorderde ambtseeden voor den Hoogen Raad zal afleggen.

Gisteren heeft door den Ed. Achth. heer Burgemeester dezer residentie met eene gepaste toespraak aan Jacob Verburg, wonende te Scheveningen, de uitreiking plaats gehad van het navolgende getuigschrift:

De Minister van Binnenlandsche Zaken, als daartoe door Z. M. den Koning gemachtigd, geeft bij deze aan Jacob Verburg, te Scheveningen, HD. goedkeuring en terrededheid te kennen over zijn op den 10 Oct. 1855 onder Loosduinen betoond moedig menschlievend gedrag, is de volbrachte redding van de bemanning van het gestrandede schoener galjootschip Anna Maria Dorothea; uit welken hoofdte aan genoemden Jacob Verburg, dit getuigschrift wordt uitgereikt met eene gratificatie van vijftien gulden. 's Gravenhage, 3 Nov. 1855.

(get.) VAN REENEN.

Diakenen der Waalsch Hervormde gemeente alhier, hebben de volgende circulaire aan de leden hunner gemeente en aan andere weldadige ingezetenen dezer stad gerigt.

By het naderen van den Winter, nemen wij wederom de vrijheid, daartoe door den eerwaarden kerkerad gezigt, u nevensgaand inschrijvings-bijzet aan te bieden, en ten behoeve der armen, aan onze zorgen te overtrouwen, een beroep te doen op uwe onbekrompene liefdadigheid.

Terwijl gebrek aan arbeid zich meer en meer gevoelen doet, stijgen de prijzen der eerste levensbehoeften tot eene vroeger ongekende hoogte. Groot is dan ook de nood onzer bedeeden en dringend zijn hunne behoeften.

Daarin te voorzien, is de gewigtige taak, die ons is opgedragen, doch zonder uwe krachtadige hulp zijn wij niet bij magte die te vervullen, want buiten uwe liefdegaven staan ons daartoe bijna geene middelen ten dienste.

Daarom komen wij tot u, met het yolsie verhooven, dat uwe liefdevolle medewerking ons vooral thans niet zal worden ontzegt; overtuigd, gelijk wij zijn door de dankbare herinnering aan het verledene, dat Gij de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet vergeet; want aan zoodanige offeranden heeft God een welbehagen!

Heden morgen overleed alhier de heer Jean Baptiste Weenink, een man, die om zijn heusch en liefdadig karakter algemeen hooggeschat en bemind werd. Zijne zacht-

ter bevordering van kunst en nijverheid, deed hem niet alleen onder de ingezetenen der Residentie eene plaats van onderscheiding innemen, maar ook daar buiten met vrucht tot vraagbaak verstreken. Hij was lid van den gemeenteraad, ook lid van wege het gemeentebestuur in den raad van bestuur der Teeken-Akademie alhier, aan welke hij gedurende eene lange reeks van jaren den meesten ijver en kennis toewijdde, gelijk hij al wat de Tentoonstellingen van Beeldende Kunsten in de Residentie aanging, vele jaren steeds met groote zorg hielp behartigen. Hij was in 1790 te Parijs geboren en zou juist morgen zijn 66, jaar zijn ingetreden. Gedurende langen tijd aan het hoofd eener met roem bekende zaak van handel en nijverheid, deed hij menigwerf reizen naar buiten 's lands, welke hij ook dienstbaar maakte tot uitbreiding van de door hem zoo geliefde kunsten, en waardoor hij in aanraking kwam met beroemde kunstenaars en maatschappijen in den vreemde, gelijk hij de achting en het vertrouwen ruimschoots genoot van de in zijn vaderland. Zijne nagedachtenis zal hij velen in zegening en langdurig aandenken blijven.

Naar men verneemt zullen door de 's Gravenhaagsche afdeeling van het Metalen Kruis, aan behoeftige geregtden tot het dragen van dat kruis, gratificatien worden uitgereikt.

De Maatschappij tot hulp in lijden en ouderdom, te 's Hage gevestigd, heeft een heilzaam doel. Om hiervan een bewijs te geven wordt er op gewezen, dat de metselaar A. van B., te Utrecht, sedert den 12 Sept. j., ten gevolge van een bekomen ongeluk, eene vrekelijksche uitkeering van f5 geniet. (U. C.)

Scheveningen, 15 Nov. Door de pink de Arnoldina Maria, gevoerd door stuurman Leendert Spaans reeder de heer A. E. Maas, is in de verleden week alhier de eerste ton pekelharing aangebragt. Gemelde schuit heeft thans reeds vier reizen vothragt.

Sinds den 30sten der verleden maand zijn alhier nog 32 schuiten van de steurharing-visscherij aangebomen, welke gezamenlijk 1,891,000 stuks haring geleverd hebben. De markt blijft hoog. Voor haring, welke op de Engelsche kust gevangen wordt, is nog f26 besteed.

Amsterdam, 14 Nov. Naar men verneemt heeft het Prov. Geregtschhof in Noord-Holland tot leden van den raad van toezigt en discipline der orde van advocaten alhier, benoemd, de heeren Mrs. S. P. Lipman, L. H. Kuhn en C. E. van Goor, en als deken der orde aangewezen, den heer Mr. S. P. Lipman.

Rotterdam, 14 Nov. Heden is door den H. E. Gestr. heer J. Bailot, luit.-kolonel kommandant der dienstdoende schutterij hier ter stede, de eerste of liever de gedenksteeu gelegd van het vereenigings-gebouw der officieren-societeit in het Park.

Directeuren der hier ter stede gevestigde Zuidhollandsche Maatschappij tot redding van schipbreukelingen, hebben in hunne jongste vergadering, gehouden den 12 dezer, besloten, te doen uitreiken: aan Matheus Correwijn, voerende het Belgische visschersvaartuig de Hoop, de groote zilveren medaille en eenhonderd francs om onder zijne equipage te verdeelen; aan C. Wegener, voerende de Nederl. schoener-galjoet Vrouw Martha, de groote zilveren medaille; aan George Euphage, voerende de Engelsche logger Eclipse, de groote zilveren medaille en 5 pond sterling om onder zijne equipage te verdeelen; zijnde deze medailles vergezeld van kettingschrijven, waarin de bijzonderheden hunner daden zijn vermeld; terwijl 337 weggeven van in zee omgekomen zeelieden onderstand is verleend, uit het weldadig fonds van wijlen mevustrouw Ida Maria de Raath.

Nieuwediep, 13 Nov. Zr. Ms. instructie-brik de Zeekond zal wellicht eerst over drie dagen kuanen vertrekken. Dezelve vertrekt naar Spezia, nabij Genua, en zal tegelijk met Zr. Ms. fregatten de Ruijter en Doggersbank na vijf maanden terugkeeren.

Hellevoetsluis, 13 Nov. Aan boord van Zr. Ms. woedschip Ajax alhier is geplaatst de luit. ter zee, M. de K., A. N. L. Koops.

Nijmegen, 13 Nov. Men verneemt, dat de onderhandelingen van de Rijnspoorweg-maatschappij voor den aanleg van een spoorweg van hier naar Creveld, onder verhand van de voorzetting van dergelijken weg van Bona tot Bingen, met aansluiting aan den weg tot Mainz, zeer gevorderd is.

's Hertogenbosch, 14 Nov. Gisteren heeft de politie zich van drie jongens meester gemaakt, die schijnen te behooren tot eene band, welke sedert eenigen tijd er vermaak in schieen te scheppen, om de ijjeren houten of pennen, welke dienen om des avonds de buitenhuizen te sluiten, van de huizen weg te halen. Naar wij vernemen zijn zij betrapt op het pogeblijk toen zij bapnedden de gestolen voorwerpen te verkoopen. (N. B.)

Groningen, 13 Nov. In de zitting van de Prov. Staten in dit gewest is heden besloten, zich bij een gemotiveerd adres te wenden tot de Hooge Regering, met het verzoek, om de vesting van Groningen als zoodanig op te heffen, ter sake van de overgroote belemmeringen voor de stoffelijke ontwikkeling van de geheele provincie, die uit het bestaan der stad als vesting voortvloeijen.

Blijkens particuliere brieven uit de Kaapstad dd. 11 Sept. was aldaar bij den heer O. J. Truter, secretaris der commissie voor de noodlijdenden door de overstromingen in Nederland tot op dat tijdstip ingekomen eene som van ruim 400 p. sterl.

De jongst ontvangen bladen van de Kaap de Goede Hoop melden van Bloemfontein, in den Oranje-vrijstaat, de terugkomst van den predikant Murray van zijne buitenlandse reis, en deelen een uitvoerig verslag mede van de plechtige inhuldiging van den nieuw gekozen president, den heer Boshoff.

Wij zijn door vriendelijke mededeeling onk nog in staat gesteld, eenige niet onbelangrijke bijzonderheden te vermelden uit een particulier schrijven van den heer Snellekamp, die als super-carga in vroeger jaren drie reizen naar Zuid-Afrika gemaakt heeft, en thans met den post van landdrost nog eenige maatschappelijke betrekkingen vereenigt te Bloemfontein, waar hij sedert ruim een jaar gevestigd is. Uit zijn schrijven blijkt o. a. hoezeer hem nog altijd de handelsbetrekkingen met de zuid-afrikaansche koloniën ter harte gaan, en dat hij zich genegen verklaart den tegenwoordigen werkring te verlaten, zoodra hij ter bevordering van handelszaken nuttig kan zijn. Op nieuw wil hij zijne hollandsche vrienden herinneren aan den vrijgestelden invoer in de Lagoa Baai, door het portugeesche gouvernement, en meent dat nieuwe ondernemingen goede kans zullen hebben van wel te slagen, indien men een vast agentschap oprigt, ter waarneming van de belangen der geïnteresseerden. Bij herhaling komt hij terug op de slechte resultaten der vroegere zendingen, als hoofdzakelijk veroorzaakt door zijn bepaalde instructie, telkens met den uitgezonden bodem te moeten terugkeeren. In het bijzonder was dit op de laatste expeditie per *Vasco de Gama* toepasselijk, waarvan destijds een niet onbelangrijk gedeelte der lading onverkocht was achtergelaten. De heer S. herinnert aan de remise van p. m. 130 p. sterl. in wissel en 87 olifantstanden, welke bij zijne aankomst in de Transvaalsche republiek voor rekening der reederij naar de Kaap zijn gezonden, en berigt dat onlangs weder 31 ossen ter goede rekening zijn geëxpedieerd; maar hij betreurt het dat de belanghebbenden nogtans een gevoelig verlies zullen lijden bij de laatste expeditie, gelijk bij de vroegere ondernemingen ook het geval was. De heer Spruyt, een der drie onderwijzers, die met den *Vasco de Gama* naar Zuid-Afrika gezeld zijn, had zich onlangs te Bloemfontein als agent voor handelszaken gevestigd, en S. scheen niet vreemd van het denkbeeld zich met hem te associëren. De beide andere onderwijzers, van der Linden en Poen, waren nog als schoolmeesters; de eerste thans op Natol, en de laatste in Transvaal werkzaam. In de laatstgenoemde republiek bleef men verlangend uitzien naar een predikant tegenover ds. v. d. Hoff, die zich niet algemeen bemind maakte.

Van den gepleegden moord door de Kaffers, waarvan voor eenigen tijd de dagbladen melding maakten, maakt de heer S. geen gewag en vermits ook de Kaapsche bladen daarover gezwegen hebben, meenen wij aan de waarheid dier gebeurtenissen met grond te mogen twijfelen. (Amst. Ct.)

Verscheidenheden.

De toekomst van Algerie.

(Vervolg en slot.)

Algerie zal voor Frankrijk een katoen-land worden, waardoor het zich grootendeels van de Amerikaanse markten zal kunnen vrij maken; daarover bestaat thans bijna geen twijfel meer. De tijdingen, welke men dienaangaande in den jongsten tijd in Fransche officiële berigten en handelsbladen las, zijn meer dan wonderig opgemaakte mededeelingen, meer dan enkel lofvogels om Duitsche en Zwitsersche landverhuizers te trekken. De Algerijnsche katoen is van even goede soort als de Algerijnsche halmvruchten; ook is er geen gebrek aan gunstige grondgesteldheid en ruimte, om eene aanmerkelijke hoeveelheid te bouwen. Er zijn nog vele poelen te droogen, nog vele waterleidingen ter besproeiing van de landen te ondernemen, en nog vele vazen te scheppen door de boring van artesische bronnen. Eerst rust en orde, dan kolonisatie en arbeid; eerst het zwaard, dan ploegschaar, spade en bijl.

De zekerheid van personen en zaken is tegenwoordig in Algerie ten minste zoo groot als in Texas en in de staten aan den westelijken grens der Amerikaanse volksplanting. Door de militaire overheid werden voortreffelijke hoofdwezen, gedeeltelijk wezenlijke wonderen van bouwkunst geschapen, stroomden in beter bedding gebragt, en heerlijk gelegen steden gegrondvest, bijv. Side-bel-Abbes, die jeugdige stad, welke thans 2000 inwoners telt, en ten opzichte van den handel even schoone vooruitzichten heeft, als zij uit een krijgskundig oogpunt van het hoogste gewigt is. Deze stad was vóór vier jaren nog een dorpje van eenige leemenhuten.

In het jaar 1848 bedroeg de Europese bevolking van Algerie, het leger uitgezonderd, 115,701 zielen; den 31 December 1853 bereikte zij reeds 142,359 zielen, waaronder 43,421 Franschen, 37,424 Spanjaarden, 7540 Italianen, 5967 Anglo-Maltesers, 4442 Duitschers en 1667 Zwitsers. De geheele bevolking van Algerie bedraagt ten minste 3 millioen zielen, dat is 5 personen op eene plaatsruimte van 100 banders, terwijl de drie provinciën zeer gemakkelijk 10 millioen rijklijk zouden kunnen bezig houden en vooden, zonder sterker bevolkt te zijn dan vele provinciën in het noorden van Frankrijk.

Men kan en zal aan kolonisten niet ontbreken, hoe meer de voordeelen aan het licht komen, welke dit land kan bieden. Voor de Duitsche landverhuizing behoort Algerie onderdaad tot de landen, welke eerst in de tweede plaats kunnen in aanmerking komen. Ten eerste en voornamelijk is het geschikt voor Romeinen, voor bewoners van het zuiden van Frankrijk, voor Spanjaarden en Italianen. Daar deze echter over het algemeen slechte kolonisten voor den katoen- en katoenbouw zijn, komen de Duitschers en Zwitsers in aanmerking. Tot nu toe waren het gedeeltelijk handwerklieden, gedeeltelijk landbouwers, die uit Duitschland daarheen trokken; meestal arme ontevredene jonge lieden,

die, in het vreemden-legioen ingedeeld, zich na hunne vrijstelling liefst als herbergiers nederzetterden. Onder de arbeidslieden maakten kabinetwerkers, draaijers, glazenmakers, smeden, slotenmakers, gewerkmakers, zadelmakers, timmerlieden en metselaars tot nog toe het meest fortuin. De handwerksman moet echter zijne zaak wel verstaan, en de landbouwer een kapitaalje medebrengen, anders is hij verloren. Over het algemeen is Algerie voor ondernemende kolonisten en industriëlen, die vermogen bezitten, aan te prijzen; voor armen koloniën is het land niet geschikt. Onlangs is in Berlin bij Schindler een boek van Dr. C. BUVRJ in het licht gekomen, getiteld: *Algerie en zijne toekomst onder de Fransche heerschappij*, dat den Keizer der Franschen is opgedragen, daar de schrijver zich door den bloeienden staat, waarin zich de koloniën van Algerie bevinden, verrast gevoelde. Dr. T. E. GRUMPFRECHT, te Berlin, die eene goede geographie van Afrika geschreven heeft, prijst in zijne voorrede te regt de in haar soort uitstekende monographie van Dr. BUVRJ aan, die Algerie in het jaar 1852 doorreisde, terwijl hij daarin het land als hoogst gewigtig voor den Duitschen kolonist wijst en tegelijkertijd een duidelijk beeld van den tegenwoordigen staat en zijne glansrijke toekomst schetst.

Algerie's invloed op de markten der Middellandsche zee is reeds ontzeggelijk. Schaapwol, heerlijke tarwe, honig en was komen in niet onbeduidende hoeveelheid te Marseille en Havre aan. Nog dezer dagen las men, dat van zeventig ladingen graan, te Marseille aangebragt, er niet minder dan drie-en-twintig uit Algiers waren. Weldra zal dit ook met tabak, olie en wijn het geval zijn; de zijdetent en de katoenbouw maken groote vorderingen, en zelfs suikerriet, sohenille, sesam en indigo belooven in vele streken eene rijke opbrengst en aanmerkelijke winst. De vooruitzichten van de kolonisatie steunen heden echter voornamelijk op tarwe, wol en katoen, het gewigt van zijnen handel op de ligging, als tusschen land voor den verkoop van Fransche fabricaten naar het sterk bevolkte Binnen-Afrika.

Wanneer een land aan de Middellandsche zee geschikt is het Afrikaansche Frankrijk en een hechte steun voor zijne zeemagt en nijverheid te worden, dan is het Algerie. Het is de officers waard, die het in de eerste twintig jaren heeft gekost.

DOOD VAN MR. DIRK VAN BRONCHORST A°. 1574.

(Aan de *Leijdsche Ct.* medegedeeld door den heer Jhr. RÄMMELMAN ELSEVIER, Stads-Archivarius.)

Op den 6den Sept. 1574, des avonds tusschen 11 en 12 uur, overleed in het door de Spanjaarden belegerde Leijden, de dappere Mr. Dirk van Bronchorst 1), Raad ordinar in het provinciaal Hof van Holland en Commissaris binnen Leijden, van wege Prins Willem I, zonder bij zijne gemalin Jonkv. Agata van Hoogesteijn kinderen nagelaten te hebben. 2).

Zijn lijk werd kort daarna, met militaire eer, digt bij het koor in de St.-Pieterskerk ter aarde besteld.

In zijn merkwaardig testament, nog op den 6 Sept. 1574 voor den notaris Samuel Lenaertsz. van der Wuert gemaakt 3), benoemde hij zijne getrouwe vrienden Jan van Hout (secretaris dezer stad) en Foy van Bronchoven (bailluw en dijkgraaf van Rijnland) tot executeurs van zijnen uitersten wil. Hij doet daarin verscheidene legaten, ook aan zijn vier getrouwe lijfschutten.

Van zijne binnen Leijden gevonden goederen en papieren, heeft Jan van Hout eenen naauwkeurigen inventaris gemaakt; en de overige gelden aan de Wed., die zich toen te Delft of Rotterdam ophield, doen ter hand stellen, alles met kwitantien bewezen.

Ten opzichte der doodschulden deel ik hier de volgende bijzonderheden mede:

Voor de geburen naar gewoonte 8 p. VI.
Voor de geronde kist daer de Commissaris in begraven is 6 p. VI.
De dragers die Mijnheer ter aerde droegen 36 st.
Voor elf ellen swart baai laken op de trummels van de tromslagers geleyt op de begraefenis, d'elle tot 8 st. 4 p. VI. 8 st.
De pijpen van de schutterij en van 't garnizoen voor haer dienste op de begraefenis 16 st.
De bidders van den Adel en andere layden van State 15 st.
De knecht van de schutterij om de schutterij te bidden 15 st.
De kerck voor het openen van 't graf op 't Choor in Sinte Pieterskerck 3 p. VI.
De Graefmaeker voor 't graf te maken en toe te doen 20 st.
De Schilders van de wapenen van Mijnheer te schilden, die aan de doodkist gehangen zijn. 6 p. VI.
De Notarys voor 't instrument (testament) 32 st.
De Dr. Mr. Geryt de Bont, voor syne visitatie. 3 p. VI.
Mr. Adriaen Adamz. Chirurgyn voor syne Cure. 4 p. VI.
Voor den inventaris te minoteren ende doublet te grosieren. mitsgaders voor de copie van het testament. 30 st.
In den boedel vond men verscheidene brieven en missiven van den vijand gekomen 4), ook vele brieven van Prins Willem I, certificatiën, informatiën, dispositiën en diergelijken ten laste der Engelsche soldaten enz.

- 1). Wonende op de Breedestraat over de Koornbrugsteeg.
- 2). Zijne goederen gingen over op zijne schoonzuster, Cornelia van Hoogesteijn, Wed. van Cornelis Cooper.
- 3). Met herroeping van dat van A°. 1572, voor den Notaris Herman Proost gepasseerd.
- 4). Misschien dezelfde brieven, die bij Orlers vermeld staan. (1 p. VI. is f 1.—)

Publieke Vermakelijheden.

Kon. Fransche Schouwv., Zaturd. 17 Nov. 6¼ ure. GUILLAUME TELL, grand opéra en 4 actes; DEUX COQS VIVAIENT EN PAIX, vaudeville en un acte.

Kon. Holl. Schouwv., Vrijdag, 16 Nov. 6¼ ure. JULIUS VAN SASSEN. Treurspel in vijf bedrijven, den schrijver van *Aballino*. In vele jaren niet vertoond. Daarna: HET HUISMOEDERTJE, Vrolijke vaudeville in één bedrijf naar het Fransch.

Advertentiën.

DE PILLEN EN ZALF VAN HOLLOWAY,

hebben weder eene wonderbaarlijke genezing bewerkt. open beenen. K. D., te Buiksloot had sedert acht twintig jaren open beenen, bedekt met wonden en vleesch. Zijne vrienden gaven de hoop op hem ooit te genezen, te meer daar de geneesheeren verklaarden, het in zijn gestel lag. Daar hij de uitwerking vernoot had, die de zalf en pillen van Holloway in zulke gevallen voortbrengen, besloot hij dezelve eens te beproeven. zie! in weinig weken tijds begon hij reeds verbetering in zijnen toestand te ondervinden; voorts omtrent drie maanden daarin volhard hebbende, is hij nu volmaakt geneest na 28 jaren kreupel te zijn geweest en onberstelbaar hebben geschenen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à f 0.80, f 1.85, f 3.00, f 6.00, f 10.00, f 20.50. Potjes Zalf à f 0.80, f 1.85, f 3.00, f 6.00, f 13.85, f 20.25.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij M. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterdam; bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht en bij STRAATMAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede HOLLOWAY'S Etablissements te Londen, 244 Strand en te New-York, 80 Maiden Lane. (6.)

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGAAF.

AMSTERDAM, 15 November 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	61 13/16	62 1/16	61 7/8
Dito dito 1844.	3	73 1/8	1/2	1/8
Dito dito 1844.	4	92	1/8	
O. I. L. 1844 . . .	4	92		
Amort. Synd. . . .	3 1/2	89 1/4		
Hand.-maats. . . .	4 1/2			
BELGIE. certific.				
bij Rotschild. . .	2 1/2	50 1/8		
Russ. Bij Hope				
1798 en 1816 . .	5	101	1/8	
Dito 1828—1829 . .	5	100		
Insch. in Assign. . .	6			
Cert. van dito. . .	6	56 5/8		
Neg. 1831—1833. .	5	81 1/4		
Hope en C°. 1840.	4	74 1/8	1/4	
Stieglist.	4	73 1/2	3/4	1/2
dito 1854.	5	80 1/16	1/8	
Nieuwe Engels. . .	4 1/2	86 1/2		
POLEN. Certific. .	4			
Aand. Lot. fl. 500.		142 1/4	1/2	
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 3/8	7/16	3/8
Buitenl.	3	37 1/4		
Binnenl. 6m. . . .	3	32 3/4		
Cert. Comp.		47 1/2		
Amortisable. . . .		6 1/16	1/8	
PORTUG. Lond. . .	3	39 7/8	40 1/16	40
OOSTER. Metal. . .				
1816—1852. . . .	5	62 5/8	11/16	
Dito 1849—1854. .	5	72 5/8	3/4	5/8
Dito Zilv. Nation. .	5	65 3/4	15/16	7/8
Dito 1847—1852. .	2 1/2	31 7/8	15/16	
PRUIS. Lot. 1854. .	3 1/2	194 1/4		
BRAZ. Lond. 1824. .	5	97 3/4		
PERU	4 1/2			
MEXICO "	3	18 1/8	1/4	
GREEN. "	2 3/4	17 13/16	15/16	
Uitgestelde. . . .		6 3/4	13/16	
ECUAD. Lond. . . .		3 1/4		
VENEZ. "	4			
Uitgestelde. . . .	1 1/2			

Lustelooze markt, stemming flauw.

LONDEN, heden.			
Eng. geconsolid.	3	pCt.	88 1/4 à —
Spanje.	1 1/4	"	19 7/8 à —
Mexico	3	"	19 1/2 à —
PARIJS, heden.			
Fransche certific.	4 1/2	pCt.	fr. —
" " " " " " "	3	"	64.90
Spanje	1 1/4	"	19 5/8
WEEENEN, heden.			
Metalliek	5	pCt.	—
Nationaal	5	"	—
Wissel Londen			—
Zilver			—

Gedrukt bij G. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.